III. évfolyam 1896. Szerda, szeptember 23. 77. szám.

FEJÉRMEGYEI NAPLÓ

Novam ephemeriden, cui titulus „*Fejérmegyei Napló*“, a vobis institutam ad catholicarum partium proposita promovenda, id equidem probamus libenter. (Az általatok a katholikusok törekvéseinek előmozditására „*Fejérmegyei Napló*“ czim alatt létesitett uj lapot mi örömmel helyeseljük.) XIII. *Leó* pápa *Zichy* Nándor grófhoz, 1895. márc. 6-án.

Előfizetési árak: Egész évre 5 frt., félévre 2 frt. 50 kr., negyedévre 1 frt 25 kr. — Egyes szám ára 5 kr. Előfizethetni a kiadóhivatalban és minden megyei postahivatalnál.

Felelős szerkesztő: Németh Ödön.

Megjelenik hetenkint 2-szer: *szerdán este és szombaton este.* Szerkesztőség és kiadóhivatal: Székesfejérvár, Szent-István-tér 1. sz. Hirdetések helyenként 50 kr Bélyegilleték külön 30 kr.

A választások előtt.

Nincs többé kétség az iránt, hogy a képviselőházat október elején feloszlatják, s azért szükséges, hogy a kerületek már most megtegyenek minden előkészületet a valasztásokra.

Székesfejérváron eddig még minden den csendes. Mintha e nagy város életere szakadt volna meg, fásultan, egyhangulag várja — látszólag — a választásokat.

A város szavazó polgárai majdnem háromnegyed részben katholikusok s elmondhatjuk, hogy igaz hivő katholikusok. Az a fényes katholikus nagygyülés, mely Székesfejérváron megtartatott elég bizonyság erre. Az őskoronázó város volt az első mely nyiltan állást foglalt az egyházpolitikai törvények ellen. Innen indult ki a néppárt mozgalma, mely a közel jövő legnagyobb politikai átalakulásának lesz megteremtője.

Ez elég bizonyitéka, hogy a legközelebbi választási harcz Székesfejérvárt közelről érinti s a vallásos polgárokat már most élénken foglalkoztatja annak kimenetele.

Székestejérvárra becsületbeli kötelesség háramlik a legközelebbi választások alkalmával, mivel a katholikus város jelenlegi képviselője Tóth Aladár szintén azok közé a honboldogitó liberálisok közé tartozik, kik az egyházpolitikai törvényeket megszavazták. A város képviselőjének szavazata tulajdonképpen Székestejérvár szavazata volt.

Ez idő óta most nyilatkozik először a választópolgárok óhaja és lehetetlenség, hogy az őskoronázó város, a melynek polgárai minden időkben a katholiczizmusnak előharczosai voltak, szavazatukkal bizalmat nyilvánitsanak volt képviselőjük iránt. Ez a város, melyet székhelyéül választott a legelső magyar király, a vallásos és lovagias Szent István; lehetetlen, hogy hitéletében elkorcsosult volna s ma a vallástanságot hirdető s a katholikus egyház ellen törő liberálizmusnak legyen uszályhordozója. Lehetetlen, hogy Székesfejérvár buzgó katholikus népe, mely ma is falai között őrzi a nagy király szent ereklyéjét, s naponta látja a messze földről jövő buzgó zarándokok csapatját, — lehetetlen hogy ennek az ősi katholikus városnak polgárai közösséget vállaljanak a vallástalan szabadkömüvesekkel.

Ha nem fogadna itt bennünket lépten nyomon a katholikus vallásnak nyolczszázados dicsősége, még akkor is tiltakoznunk kellene a vallástalan törekvések ellen, mint igaz hivő katholikusoknak; ilyen magasztos emlékek között pedig a multnak vallásunk védelmében olyan erkölcsi kötelesség háramlik reánk, a melynek ha lelkiismeretesen eleget nem tennénk, örök szégyenünkre válna. Nekünk, akiknek ősei büszkén vallották városunkat a terjedő katholiczizmus központjának; a mi városunknak, a honnan a pogány magyarokra először áradt a katholikus vallás magasztos fénye, a hol büszkén emelkedett egykor Magyarország patronájának világhirü temploma; — nekünk ha az egész országban megbomlanék a vallásos érzés, s mindenki a katholiczizmus ellen támadna, nekünk akkor is a legutolsó pillanatig védelmeznünk kellene városunk nagy multjának emlékeivel megszentelt talaját. A mint hogy elődeink elsők voltak a katholikus vallás terjesztésében, nekünk kell utolsóknak lennünk, a kik arról lemondanak. Ha másképt teszünk, nem vagyunk katholikusok, s nem vagyunk önérzetes, nemzeti dicsőségünkre büszke magyarok.

A székesfejérvári függetlenségi párt most vasárnap tartott értekezletén egyhangulag megállapodott abban, hogy csak olyan jelöltet léptet fel, a ki föltétlenül hive a reviziónak.

Mindenesetre szép és dicséretreméltó a függetlenségi pártnak eme határozata; egyaránt méltó a vallásos polgárokhoz, a katholikus városhoz. Csak vigyázzanak, s legyenek óvatosak a jelölt személyének megválasztásában, nehogy meglopja bizalmukat a hitetlenség, s valami bárányborbe bujt farkasra ruházzák vallásos érzéseink megvédelmezést. Legyen intő példa előttük a legutóbbi választások reverzalis képviselői, s azok a hazug igéretek, melyekkel megtévesztették a katholikus polgárokat.

A székesfejérvári néppárt abban az

Dalok.

— Irta: **Kiss Mariska.** —

I.

Nem fürdik már a napsugárban
Az én szobám kis ablaka;
Elűzte a napot az éjjel,
Ez a kegyetlen mostoha.

Az égen egy-két csillag van csak,
Az is felhők mögé búvik;
Bolyong a hold, keresve őket
Egy felhőtől a másikig.

Sugára ezüstszín szalagként
Húzódik be az ablakon . . .
Én nézem e halvány sugárt — és
Örök napfényről álmodom!

II.

Számlálgatom a napokat,
Az idő oly lassan halad.
És csak találgatom mikor látlak újra,
Mire válik sorsom; örömre, vagy búra?

Nincs az akácznak levele,
Nem kérdhetem szeretel-e,
Nem kérdhetem tőle, mikor látlak újra,
Mire válik sorsom; örömre, vagy búra?

Igy aztán csak várom egyre
A megoldást kérdésemre:
Te felelj majd nékem, mikor eljösz újra;
Mire válik sorsom; örömre, vagy búra?

Megáldva.

— A »Fejérmegyei Napló« eredeti tárczája. —

Irta: **Vaszary Gábor.**

Tavasz volt; virágeső hullott a fejünkre, a fehér ákáczvirágok hószinü szirmainak illatos zápora. A zöld mohával benőtt háztetőn vigan hallatta kedves szavát a bubos pacsirta s fenn a végtelen, felhőtlen magasban vidám pillangók csapatja kergetődzött.

A hóarczu „baba“ szöszke kis fejét karjára hajtva, félig behunyt szemekkel mosolyogva nézett fel reám.

Mind a ketten elhittük azt, a miről akkor álmodoztunk. Hisz az ifjuság nem a filozofia kora; szeretünk, mert dobogó szivünk van; örülünk, mert örülnünk még lehet. Oh, ha előre tudnók a jövőt, hamarább öreg emberek lennénk, kegyetlenebbek, irgalom, szeretet nélkül és hamarább halottak. De egy titkos, láthatatlan szellemkéz hatalma homályba burkolja a holnapot gyászával, örömeivel együtt, hogy ne csüggedjünk el az élet küszöbén s tudjunk örülni annak a parányi örömnek, melynek szálait kevés szerető lény szövi fáradtan, remegő kezekkel a mi számunkra.

S ha ma látok fehérbe öltözött lánykákat, eszembe jut az ő fehérruhás alakja a vén ákáczfák alatt, megüt a rózsaszál illata, mit akkor kaptam tőle s melynek illatnélküli elfakult szirmait még most is őrzi asztalfiókom legbensőbb zuga. Eszembe jut minden — — minden — — a megcsókolt bársonykéz remegése, a halvány arczot elfutó pir, az első hajk „szeretlek“ szó bübájos zenéje, — s mindez elmullott, szertetünt, mint a rónák álma, a sugártörésből szövött délibáb, a min annyiszor merengtünk, csak az emlék él, csak az emlék.

*

Nem volt senkije, csak az öreg nagynéni, ki aranyszegélyü okulájával fekete selyemszallagos fökötőjével ott üldögélt ódon faragásu karosszékében naphosszant, mélységes csendjében a kis szobának, a régi megpattogott bútorok között, a miket oly igen szeretett. Tőle nem féltünk, ő csak szeretni tudott.

Miatta nyugodtan barangolhattunk a vadvirágos mezőn s az örökké suttogó nyires tehérkérgü fái alatt, virágot szedve örökvidáman, mint a fejünk felett csicsergő madarak.

Ajkunkra nem jött a szerelem szó soha. Beszédünk egy szép, de képtelen világnak bohó beszéde volt. Beszélt helyettünk szerelemről a zöldbársonyos fü, melyben annyiszor szaladtunk, kezet kézbe fogva, a pillangók után; beszélt arról a napsugaras ég, melynek kékjében tüntek el az üldözött pillangók s tüntek elő alkonyatra a jósbeszédü fényes csillagok.

Szavak nélküli álom, tündérálom volt e napok története, mit a virágfakasztó tavasz s a virágot tépő ifjukor kedves illata vett körül.

Csak akkor, csak az utolsó nap délutánján, ott a virághullató vén akáczfák alatt mondtam neki, hogy szeretem.

Boldogan, szivdobogva siettünk a nagynénihez s ott kezet-kézbe fogva, letérdeltünk a fekete karosszék előtt:

Mai lapunk 8 oldal.

00000699

esetben ha függetlenségi párt egyhangulag hozott határozata értelmében olyan revizionista jelöltet állít, kinek vallásos érzéseiben föltétlenül megbizhatik, a helyi viszonyok tekintetbe vételével nem állít jelöltet. Nem állít pedig ellenjelöltet első sorban azért, mert egy néppárti jelölt felállítása csak a kormánypárt győzelmét segitené elő, másodsorban pedig azért, mert programmunk sarkalatos pontját fölvéve látja a függetlenségi párt jelöltjének programmjában. És éppen azért jól ismerve a függetlenségi párt vallásos érzéseit, párt programjának teljes fentartása mellett a néppárt szivesen fogja tőle telhetőleg a függetlenségi párt revizionista jelöltjét támogatni, hogy a liberális párt megbuktatását lehetővé tegye.

Ez az a szövetség, amelyet a székesfejérvári függetlenségi pártnak felajánlunk, arra az esetre, ha teljesen megbizható vallásos érzésü embert állít föl jelölt gyanánt.

— **Judásfiak.** Még ma is élnek utódai az áruló Judásnak, ki Krisztus urunkat harmincz pénzért eladta. Most is élnek a Judásfiak s a legszomorubb, hogy ez áruló lelkek a katholikus papság közzé is beférköztek, s a katholikus egyház elleni harczot önző czéljaik elérésére igyekeznek felhasználni olyformán, hogy elárulva vallásukat érdemeket akarnak szerezni a hitetlen kormány előtt arra, hogy jövedelmes apátságokat s kanonokságot nyerjenek érte viszontszolgálat fejében. Ezek a silány tehetségü, üres lelkü emberek, a kik ilyen gyalázatos árulás révén és csuszás-mászással remélnek csak előre haladni, a katholikus vallásnak legnagyobb ellenségei. Jó lesz azért ügyelni reájuk ugy a püspököknek, mint hiveiknek, a kiknek lelkével üzérkednek. Ha pap, ha katholikus pap, ugy kövesse Krisztus tanait s ne bocsássa áruba hitelveinket. Polgár Dénes egyedi plébánosé a szomoru dicsőség legujabban, hogy liberális lapokban nyilatkozik, s nyilatkozatában még azt meri állitani, hogy veszedelmesnek tartja a revizióra irányuló törekvéseket s hogy ő kormánypárt programmjával fog fellépni. Reméljük, hogy a nevezett plébánost a hivei minél előbb észretéritik s kiábránditják liberális örjöngéséből.

— **Néppárti gyülések.** Az elmult vasárnap a néppárt ismét két helyen tartott szervezkedő gyülést Ürményben és Nagy-Martonban, mindkét helyen fényes sikerrel. Az ürményi gyülésen Zichy Nándor gróf elnökölt. Ott voltak: Hunyady Imre gróf és neje, Hunyady László gróf, Wenczell Ferencz nagyprépost, Czeizel Gábor, dr. Bobok József apátkanonokok, Katona György, Simkó Antal kanonokok Nyitráról. Csernoch János dr. apátkanonok és Maszlaghy Ferencz prépost Esztergomból, végül nagyszámu elökelő egyházi és világi férfi és mintegy 4—5 ezer néppárti polgár. Rendkivül nagyhatásu beszéddel nyitotta meg Zichy Nándor grót a gyülést. Utána Prohászka Ottokár beszélt az uj rendről. Major Ferencz dr. székesfejérvári főorvos volt a gyülés harmadik szónoka. A kisipar és kisgazdaság szomoru helyzetéről beszélt, melyet a tőzsdét és nagyipart támogató kormányok a tönk szélére juttattak. Beszéde valósággal magával ragadta a hallgatóságot. Az utolsó szónok dr. Zelenyák János orsz. képviselő volt. A gyülést Zichy Nándor grót beszéde rekesztette be. — Nagy-Martonban is fényesen sikerült a néppárti gyülés, a melynek nagy érdeket kölcsönözött Széchenyi Kálmán gróf jelenléte. A gyülés elnöke Zichy Aladár gróf volt, a ki lelkes éljenzések közt nyitotta meg a gyülést. Utána Rakovszky István cs. és kir. kamarás tartott gyujtó hatásu beszédet. Marsovszky Endre dr. a kisgazdák helyzetéről mondott érdekkel hallgatott beszédet. A gyülés Zichy Aladár gróf lelkes beszédével ért véget.

Pártszervezkedés.

— Saját tudósitónktól. —

Az országgyülés közeli föloszlatásának eshetősége, a mint az ország különböző helyein, ugy itt nálunk Székesfejérvárott is fölébresztette az egyes pártokat hosszas, lethargikus álmukból, A kormánypárt, mint biztos forrásból értesülünk, már korábban megkezdette terrorizáló aknamunkáját a mult választás alkalmával kivivott pozicziójának megtarthatása érdekében. Bizik és reménykedik, nem ugyan az álszabadelvüség hangzatos frázisainak vonzó erejében, hanem alantosainak és az érdekből szabadelvüek voksaiban, de még inkább a pénz csábitó hatalmában és a választási törvényeknek büntetlenül való kijátszásában, Nyitra, Stomfa, Girált stb. választások példája szerint. Győzelmük lehetőségében ugyan maguk sem igen reménykednek, mert nagyon jól tudják, hogy a kierőszakolt egyházi reformok, a melyekhez a felsőbb helyről jövő pressió folytán a székesfejérvári szabottelvüek korifeusai is csupa „becsületből" görcsösen ragaszkodnak, azon választók közül is soknak kinyitotta a szemét, a kik eddig elvi szempontból a 67-es alapon álló kormánypártot támogatták. De még inkább bizalmatlanná teszi őket ama ténynek tudása, miszerint Székesfejérvár becsületes és vallásukhoz ragaszkodó választók nagytöbbsége át és át van hatva ama igazságtól, hogy hitük és vallásuk elárulása és meggyalázása nélkül nem támogathatnak szavazataikkal oly pártot, a mely Magyarországot ősi jellegétől megfosztván, a keresztény államok sorából durva kezekkel kitörölte, nem támogathatnak olyan pártot, a mely a katholiczizmust üldöző mániáját tovább is szándékozik folytatni, a melynek vétkes elnézése, illetve hozzájárulása mellett születnek meg a Goldstein Számik, a kik szentségtelen kezeikkel oltárainkról nyilazzák le Krisztust, és éjjeli tivornyázás között a sárba hurczolják meg legszentebb jelvényünket, a keresztet. Már pedig ez a párt nem más, mint a jelenleg hatalmon lévő álszabadelvü kormánypárt.

Éppen azért óva intjük nemcsak Székesfejérvár, hanem az egész megye hithü szavazópolgárait, hogy még szóba se álljanak ezen párt hivatalos embereivel, annál kevésbbé kössék le magukat nekik, sem szép szóért, sem Judáspénzért, hanem várják be vallásunk ősi jogainak védelmezését is programmukban fölvevő pártunk vezérférfiainak utbaigazitását és

---

— Áldj meg bennünket jó nagynéni!

És a nagynéni sokáig, hallgatva nézett reánk; elméje tán a szavakat kereste, a mikkel megáldjon, vagy tán a mult idők emlékén merengett. Fejünkön rajt voltak még a ráhullott ákáczvirágok szirmai, gyenge illatot lehelve szerteszét a homályos kis szobába.

Lassan emelkedett fel karosszékéből s fejünkre tette remegő kezét:

— Bohó gyermekek én megáldalak, de az áldás, vagy átok, a ti sziveitekben van. Szeretni könnyü, de végig — — addig szeretni, mig az élet tart, nehéz. Ti még az elején sem vagytok. — Szeressétek egymást, de erre ne esküdjetek, esküszegés nélkül is eléggé fájó a csalódás. Legyetek áldva Istentől, emberektől! Legyetek boldogok!"

Azután lehajtá közénk őszhaju fejét; megcsókolá homlokunkat s mi is megcsókoltuk megáldó kezét. Szavainak sötét értelme jól illett fekete ruhájához, a homályos szobához, a meg-megroppanó ősdi butorokhoz, de nem a mi ifju, dobogó sziveinkhez. Nem is hallottuk mindenik szavát, csak azt értettük, csak azt éreztük, hogy megáldott bennünket.

Mikor bucsuzni kellett, nem hullott könny szemeinkből; mosolyogva fogtuk meg egymás kezét, mosolyogva néztünk egymás szemébe, hisz oly tiszta volt a jövő s oly tiszta volt szivünk. Midőn a vágtató kocsiból visszanéztem: a gyepes udvar léczkeritése mellett, a keritésre hajló ákáczvirágok s ákáczlomboktól körülvett arczával, még akkor is mosolygott a hóarczu baba.

És én szivemben ennek a mosolygó hóarcznak képével jártam meg a szenvedés utját. Mindazt, mit Isten s emberkéz reám mért, nyugodtan szenvedém. Csüggedés nem szállta meg szivemet, midőn elhagyott valék s nem felejtem el képét, midőn a sors jóságát érezém.

Szivemben ugy állt emléke, a mint a rengeteg kápolnában az oltár madonnaképe: a vihar felette zug el észrevétlen s a napsugár — a rengeteg homályán s a zárt ajtón keresztülbujva — homlokán alszik el.

És mégis el kellett feledednem azt a babaképét, mert ő is elfeledett engem. Oh mily nehéz, nehéz volt feledni. De mégis elfeledtem. A kit egy gyenge leánykéz lever, az nem lehet, hogy összetörjön. En sem törtem össze; siettem előre az élet zajában, magam sem tudtam miért; csak előre, csak előre vágytam. Pedig ugy fájt minden lépés, ugy fázott, oly hideg lett a szivem. Nagy ur lettem, hideg szivü nagy ur, gazdag és koldus egyszerre, mert nem szerettem s nem szeretett senki.

Csak néha-néha adott hirt róluk a nagyvilág most Nizzában vannak, most Nápolyban, Rómában mulatnak. Gazdagok tehát ők is. Nem fájt, nem bántott már semmi. Közömbös volt előttem, hogy gazdagok, tán ha koldusok, nyomorultak lettek volna, az sem bántott volna. Tiz év, hogy elmult, már arra sem emlékezém hiven, minő vonása volt.

II.

Az alkonyat homálya segitett a ködnek a levegővel egyforma szürkére festeni az utczák házait. E szürkeségen s az ablak üvegjén keresztül gyengén világolt át a hold fehér korongja, mint valami messze lévő ismeretlen épület villamos lámpája. Az utczáról tompán verődött fel szobámba egy-egy robogó fogat fátyolos zaja.

Hideg lehetett ott künn. Az ablak üvegjén gyorsan nőtt a jégvirágok erdeje, tele tömve fantasztikus tüskés virágokkal, milyenek sehol sem nyilanak. Szinte lehetett látni, mint nyulnak, nőnek ki az ablak alsó rámájából jéglevél, jégvirág egymást össze-vissza fonva. Már a felső ablak is elhomályosodik. Apró kupok keletkeznek, melyekből egyenes szálak nőnek egyformán az ablak egy harmadáig; azután oldalról huzódik keresztül rajtuk két csillogó jégvonal — — ugy néz ki, mint egy kerités. Bosszusan ugrottam fel, ráismertem a keritésre Sietve burkolództam téli kabátomba, az ajtóból egy tekintetet vetve az ablaktáblára, melynek üvegére a fagy már a vén akász-fák lombjait kezdé rajzolgatni.

A mit elfeledtem, legyen elfeledve.

Dermesztő hideg volt; az utczán messze, ködbe veszett körvonalokkal állt egy rendőr a faburkolat közepén, s valamely távoli kávéházból idáig hallatszó keringő dallamát füttyszóval kisérve ballagott a tulsó oldalon egy fiatal ember.

Először hosszu évek óta, e dermesztő hideg, ködös utczai levegőn vett körül a rég elmult idők elfelejtett emléke.

Az utcza felett keresztülhuzódó telefon hálózat drótjairól lassan hullongott alá a hó, mint a fehér akáczvirágok szirmai — — akkor! A gázlámpák világa halvány köröket rajzolt a ködbe, melyek szomoruan villogtak bele a sötét éjszakába. Az egyik gázlámpa alatt, a ködbevesző fénykör halvány sugaraitól megvilágitva egy nőalak állott.

Talán egy tévedt nő, ki az orfeumból hazatérő közönségre vár; már hallattszott is

00000700

azután müködésüket és szavazataikat ezen utbaigazitás értelmében iparkodjanak érvényesiteni.

A székesfejérvári 48-as függetlenségiek pedig a legutóbbi vasárnapon, f. hó 20-án tartották Tóth Arthur pártelnök vezetése alatt szervezkedő gyülésüket. Az értekezleten nemcsak a 48-as függetlenségiek jelentek meg nagy számban. hanem eljöttek, mint vendégek, a 67-es alapon álló ellenzékiek közöl is többen.

Az értekezletnek a mult ülések jegyzőkönyveinek fölolvasása és hitelesitése után egyedüli tárgya a függetlenségi pártnak szervezkedése volt.

Miután Tóth Arthur pártelnök elöljáró beszédében érthetöen és világosan kifejtette a 48-as független pártnak programmját, a mely Magyarországot — ugy mond — a personális unio megtartása mellett, teljesen szabaddá és függetlenné akarja tenni, névszerint az önnálló vámterülettel, önnálló pénzügygyel és önnálló magyar hadsereggel, a miböl önként következik, hogy az ujabb egyházpolitikai törvényeknek az igazi 48-as függetlenségi programmhoz semmi közük, ugy, hogy elveik legkisebb megsértése és feladása nélkül támogathatja bárki is ezen egyházpolitikai törvények megváltoztatására vonatkozó mozgalmat, vagy pedig ezt ellenezheti. Az egybegyültek általános helyeslése és éljenzése közt fejezte be Tóth Arthur beszédét.

Többek felszólalása után, miután konstatáltatott, hogy Székesfejérvár választópolgárainak tulnyomó többsége az ujabb egyházpolitikai törvényekkel nincs megelégedve, azokat ugy a hazára, valamint a vallásra veszélyeseknek tartja, határozatba ment, hogy a jövö képviselöválasztás alkalmával oly 48-as függetlenségi jelöltet fog fölléptetni és támogatni, aki az ujabb egyházpolitikai törvények föltétlen revizióját is fölveszi programmjába. Határozatba ment továbbá, hogy ama csekély töredéknek, a mely esetleg a revizióval nem rokonszenvezne, a nagy többség óhajának magát alávetni tartozik.

Végül kerületenként megválasztották a bizalmi férfiakat, a kik a körülményekhez képest közös üléseket tartanak és itt beszélik meg a további teendöket. — Az értekezlet azután köszönetét fejezte ki a pártelnöknek lelkiismeretes és buzgó müködéseért a megelégedettés a biztos györzelem reményében, lelkes hangulatban oszlott szét.

Az állandó választmány ülése.

Fejérmegye állandó választmánya f. hó 21-én délelött 10 órakor báró Fiáth Miklós elnöklete alatt ülést tartott, melyen rendezték az öszi közgyülés elé bocsájtandó ügyeket.

Szüts Artur föjegyző felolvasta az egyik legfontosabb ügyet, az önnálló megyei mérnöki hivatal tervezetét, melyet a közigazgatási bizottság is tárgyalt s a tevet pártolólag terjeszti a közgyülés elé. A terv szerint a mérnöki hivatal felállitása csak 2000 frt többletet okozna.

A föjegyző ezután a megyei árvaház ügyéröl referált. Ugyanis az árvaházi bizottság a legutóbb tartott ülésen egyhangulag a — helyre nézve — Martonvásár mellett nyilatkozott. Ez ügyröl lapunkban már bövebben megemlékeztünk, most csak azt emlitjük fel, hogy a terv szerint az árvaházi épület 33.926 frt 17 krba kerülne. A telket, mely 7 és fél holdat tesz ki, József föherczeg ingyen ajándékozta s Martonvásár község az összeghez 600 frttal hozzájárulna azon esetben, ha ott épülne fel az árvaház.

Quirini Gusztáv fömérnök megjegyzi, hogy a vasuttársaság az anyagszállitásra árengedményt ad, valamint a sóskuti és tárnoki kőbányák is.

A föjegyző azon inditványát, hogy ezt még nem kellene a közgyülés elé bocsátani, mivel a miniszter a 2%-os pótadót még nem hagyta jóvá — Huszár Ágoston és Udvardy Sándor felszólalása után, elvetették, mivel a pótadó ugy is biztosan jóvá lesz hagyva — s igy nem kivánatos az ügyet még továbbra is halaszgatni.

Felszólalt még Molnár Béla, mivel azt látja, hogy a fömérnök nem készitett tervet az esetre, ha az árvaház Székesfejérváron épülne.

A felszólalónak báró Fiáth Miklós föispán tudomására hozza, hogy a város fel lett szólitva, egy alkalmas hely ajánlására, de a város ilyennel nem rendelkezik, mert vagy kicsinyek a helyek. vagy pedig távol vannak az iskolákhoz. A legalkalmasabb hely talán a felsövárosi templom mögötti tér lenne, de az is kicsiny.

A választmány ez ügyet Vasadi Balog Lajos felszólalása után, pártolólag terjeszti a közgyülés elé. Ezzel tehát az ügy közeledik a megvalósuláshoz, ugy, hogy az épitési anyagokat már a tél alatt odaszállithatják.

A megyei irattár 1891-ben túlhalmozódván, annak akkor selejtezését rendelte el a miniszter. A selejtezést 1893-ban abba kellett hagyni, mert az akkori levéltáros öreg kora miatt nem birta a fárasztó munkát. Most a belügyminiszter ismét a selejtezés folytatását rendelte el. A jelenlegi levéltárnok, Németh Imre hajlandó lenne havi 30 frt tdij mellett a munkát elvégezni. Az állandó választmány azonban azt véleményezi, hogy mivel a levéltár rendezése ugy is a levéltárnok kötelessége, s ezzel együtt a selejtezést is elvégezheti, azért külön dijazást nem ad.

König Béla közigazg. gyakornok, ki Bédy József duna-adonyi szolgabirót 27 napig helyettesitette, kér a helyettesitéssel felmerült nagyobb kiadásainak megtéritésére 50 frt segélyt, melynek megadását a választmány ajánlani fogja a közgyülésnek.

A járási dijnokok fizetés-felemelési kérvényeit elutasitották.

A budapesti joghallgatók segély-egyesülete és a magyar-egyesület némi segélyt kér, mivel azonban a megyének jelenleg nincs ilyen alapja a költségelöirányzatban, a kérésnek eleget nem tehet.

Az abai postahivatal kijavitására a község által megszavazott 81 frt felvételét megengedte.

Vértes-Boglár képviselötestülete már régebben a bicske-székesfejérvári viczinális-vasut költségeihez hozzájárulás czimén 10,000 frtot szavazott meg. Ujabban a képviselötestület nagyobb része, minden törvényszerü összehivás nélkül egybegyült, s a már elözöleg megszavazott összeget soknak találván, a határozatot megfelebbezte. Indokul azt hozva fel, hogy a vasutállomás bejárása oly távol esik a község-

---

messziröl az orfeumból kitódulók moraja s egykét fiákker robogva tünt tova a ködben.

Közelebb érve, láttam, hogy ruhája egyszerü vékony; fejét aranyszöke haján és a ráhullott hópelyheken kivül nem fedte semmi sem. Bánatos nagy fekete szemei, csábitni vágyó mosoly hidegtöl rózsás arczán, szegényes kendöje alól összekulcsolva kilogó karjai az egész valója arra mutatott, hogy a bünt csak most akarja kezdeni. — A csábitó mosolygás arczán nem a bün, — a nyomor kényszer mosolya volt.

Szép volt, de szépségére a nyomor már rátette pusztitó kezét: kiálitá az utczák lámpái alá, a szivtelen emberek elé.

Megborzadtam a gondolatra, hogy én is ily szivtelen vagyok.

Megálltam elötte s a szerencsétlen szép leány remegve, dideregve simult hozzám. Szeliden, részéttel kérdezém sorsát. A résztvevö szelid szavakra lesüté szemét, arczát elönté a pir, könnyekre fakadt. S ott a fagyos, ködös utczán zokogva, reszketve beszélte el nekem életét, mely fagyosabb s ködösebb volt e rideg, ködös téli éjszakánál.

Midön szavai elhangzottak, az utczán temetöi csend pihent, s szivemen a temetök bánata. Oh mily messze, végtelen messze állt e leány mögött a hóarczu baba alakja; ha mindennap lelkem elött lett volna is képe, e pillanatban elfeledtem volna öt örökre.

Nem volt semmije csak anyja áldása és az sem teljesült.

Csak most éreztem, hogy mégis van szivem. Szeliden simitám végig könnyes arczát.

— Ne csüggedj! az Isten megmentett a büntöl, én megvédlek a nyomortól, az emberektöl."

Lehajolt és megcsókolá a kezemet.

III.

A tavasszal eljött szivemre is a második tavasz. Nyugodt és boldog valék; a vén akáczfák meséjét elfeledteté velem az uj tündérrege melynek első szavai ama homályos, ködös téli éjszakán hangzottak el. A körülöttem levö fénynek, gazdagságnak volt már czélja, a munkában kifáradt agynak volt derüs órája — az aranyhaju szöke szép leány feleségem volt.

A zakatoló füstölö gép megállt, s kart karba füzve, mosolygó arczczal haladtunk keresztül a tömegen, mely a római pályaudvar kövezetén tolongott. Rómában voltunk. Az örök tavasz, az örök szerelem honának fövárosában hol jobban szeretnek az emberek s talán hivebbek is, mint nálunk.

Mindenütt a két ezeréves város költészetével találkoztunk, a nyüzsgö emberrajoktól lármás utczákon, a hallgatag szent csönd öltelte régi templomokban.

Este a szinházban voltunk; dr nem érdekelt bennönket a darab, mert nem értettük, azért hazakészülödtünk.

Az örök tavasz honában, alig bukik le a nap a láthatár szélén, hideg szél nyargal végig az utczánkon s rögtön kihül a lég. Most is ily átható, metszö hideg volt.

Jól beburkolódzva siettünk kocsiba ülni. Egyik lábam már a fiakkerben volt, midön a szinház elötti lámpák fényében a falhoz támaszkodva, didergö virágárus leánykát pillanték meg.

Kérö szemekkel ajánlgatá virágait a járókelöknek, de azok csevegve, nevetgélve haladtak tovább, rá sem pillantva sem a virágokra, miket reszketö kezével elibük nyujtott, sem ö reá.

Visszamentem, hogy virágot vegyek. De minden vér szivembe tolult, hogy arczába tekinték: a hóarczu baba volt, semmi nyomával arczán az elmullott tizenöt évnek; fiatalon ugy állt ott elöttem, mint régen a virághullató vén akáczfák alatt, csak a mosoly nem volt ott arczán, csak a szemei tekintenek rám szomoruan.

Csak a leánya lehetett.

Sok virágot vettem töle s megkérdezém, hogy hol lakik.

Szomoruan, kérdöleg nézett rám, mig megmondá lakását.

Oly elfogódott valék, oly levertnek érzém magamat. Tehát itt vannak nyomorultan, szegényen. — — Hát a jó nagynéni, a ki megáldott bennünket, hol lehet?

*

Másnap a piszkos külváros egyik kis házánál szálltunk le.

A baba csak maga volt, szomoruan beszélte el, hogy anyja már rég meghalt s atyja még azelött elhagyta öket.

Elvezetett a temetöbe; mind a hárman sirtunk, s tán csak a kis baba tudta volna megmondani, hogy miért?

— — — — — — — — — — — — — —

Nem volt maradásunk a szomoru országban, csak haza, haza minél elöbb. De hárman jöttünk, a kis baba is eljött. Mind szeretjük öt: a feleségem, én is — — jobban talán, mint az a régi baba szeretett engem.

00000701

hez, mely nem áll arányban a megszavazott összeggel.

A felebbezés elutasitását ajánlja a főjegyző, azonban Huszár Ágoston alispán és Udvardy Sándor hozzászólása után az állandó választmány a felebbezést a közgyülés elé ama véleményadással terjeszti, hogy mivel a község képviselőtestülete nem törvényszerüleg jött egybe a felebbezés megalkotására, azért az küldessék vissza olyan megjegyzéssel, hogy Vértes-Boglár képviselőtestülete törvényszerü összehivás után uj határozatot, illetve felebbezést terjesszen elő.

Martonvásár község csendőr laktanya épitését határozta el 11.760 forint költséggel. Az épitést a régi községház helyén, annak anyagának részbeni felhasználásával viszik véghez.

Polgárdi községben az állatorvosi állásra két pályázó jelentkezet. A választás alatt az elnöklő szolgabiró az egyik pályázó Czinner odávaló gyógykovács folyamodványát nem vette tekintetbe, a miért ez felebbezett a közgyüléshez. Az állandó választmány azonban elutasitását ajánlja, mivel arról értesült, hogy Czinner nem birja a magyar nyelvet sem.

Szabad-Battyán község képviselő testülete ama határozatot hozta egy törvényszerüleg össze nem hivott gyülésen, hogy a millenium émlékére egy keresztet állitat fel a község lakósainak adakozásából. Az állandó választmány a gyülés ezen határozatának megsemmisitését kéri, utasitva a községet, hogy ezen határozatot a törvényes formák betartásával összehivott gyülésen tárgyalja.

Tárnok község kéri a közgyülés által jóváhagyni, hogy ezentul a nevét „Fejérvár-Tárnok"-ra változtathassa, mert a póstahivatal is hasonló bélyegzőt használ. Az állandó választmány nem találja szükségesnek a haszontalan névmeghosszabbitást, azért a kérvény elutasitását véleményezi.

Ezután még több érdektelen ügy került megvitatás alá. Az ülés egynegyed 1 órakor ért véget.

A mi Goldstein Számink.

— Saját tudósitónktól. —

Még élénk emlékezetében él a székesfejérváriaknak az a gyalázatos zsidó stikli, melyet egy évvel ezelőtt Braun Miksa kereskedő segéd követett el a Pongrácz-kávéházban, hol a katholikus vallást a legdurvábban megsértette. De nincs elfeledve annak a másik zsidó legénynek botrányos viselkedése sem, aki a szentség elé leborult katholikus ember vallásos érzelmeit a legdurvább módon inzultálta.

Mind a két fentebb emlitett eset alkalmával a székesfejérvári zsidósag a legnagyobb felháborodásának adott kifejezést, azokkal minden közösséget megtagadott és a gaz sihederek éretlenségének kérte betudni. Igy fogtuk fel az ő tiltakozásuk alapján mi is mind a két esetet, bár a katholikus vallás ismételt megsértése itt, a legkatholikusabb püspöki városban, már akkor nagy vakmeröségnek tünt fel és arra engedett következtetni, hogy csakis a türelmetlen zsidók társasága növelhette az elvetemült ficzkók bátorságát annyira.

Most ujabban olyan esetről szereztünk értesülést, a mely a már emlitett két régebbi esetet ugy a támadás minősége, mint annak elkövetője révén jóval felülmulja, s hivatva van, hogy a székesfejérvári katholikusok érzelmét a legmagasabb fokig fölingerelje.

A délivasuttársulat gépgyárának dalegylete e hó 6-án szenteltette fel zászlaját. Mikor a dalegylet tagjai testületileg vonultak föl a zászlóval a székesegyházba, egyik tekintélyes helybeli kereskedő üzletében épen jelen volt Kohn Adolf székesfejérvári fakereskedő. Ez a katholikus Székesfejérváron, katholikus pénzből meggazdagodott zsidó éktelen dühbe jött a templomba vonuló menet láttára.

— Miért viszik azt a zászlót a katholikus templomba? — ördítozta dühösen. — Ezt a zászlót a vásártérre kellene vinni, a polgármesterrel megáldatni, nem a katholikus pappal, mert a zsidó is épen olyan jogosan követelhetné hogy az ő templomába vigyék, mint más vallásu?

— Hanem majd máskép lesz mindez idővel — mondotta azután fenyegetőleg. — Az igaz, hogy az egy kis vérontással fog járni.

Ime a székesfejérvári Goldsten Számi, a zsidó-szabadkőmüves aki beteggé lesz, ha a katholikus egyházi ünnepélyeket látja, a kinek minden törekvése, hogy a keresztet sárba tiporja, ha kell a katholikusok vérének kiontása árán is.

Alig mulik el nap, hogy a zsidók határtalan elbizakodottságáról ne hoznának hirt a lapok, s alig egy év alatt most már harmadszor ismétlődik itt Székesfejérváron, a zsidók támadása vallásunk ellen, itt a hol a katholikus valláshoz füződik minden emlék, a város nagyságának és dicsőségének emléke. Hová fogunk jutni ezen az ösvényen, mire fog vezetni, a mi gyöngeségünk, ha egy haszontalan zsidó, a ki a székesfejérvári katholikusok jóvoltából gazdagodott meg itt közöttünk, ilyen sértő és fenyegető modorban mer nyilatkozni a katholikus vallásról.

A székesfejérváriakon áll, a székesfejérvári katholikusoknak kötelessége, hogy elégtételt vegyenek e sérelemért, s kötelessége minden katholikus embernek, hogy ennek a zsidónak üzletét kerülje, mert bünt követ el az a ki vallásunknak ilyen dühös ellenségét, egy ilyen Goldstein Számit vagyonosodásában elősegit. Meg kell már egyszer mutatnunk ezeknek az embereknek, hogy erősebbek vagyunk mint ők s hogy elég eréllyel és összetartással birunk mi is arra, hogy megtoroljuk az ilyen durva sérelmeket.

HIREK.

— **Személyi hir.** Dr. Steiner Fülöp székesfejérvár püspöke, hétfőn Dr. Szalay Hubert titkár kiséretében Nagy-Mária-Czellbe utazott, a honnét pénteken tér vissza.

— **Az alcsuthi udvarból.** A főrendiház is küldött üdvözlő iratot József főherczegnek leánya Mária Dorotty a főherczegnő eljegyzése alkalmából. Az üdvözlő iratra József főherczeg köszönő táviratot küldött a főrendiház elnökének, Szlávi József koronaőrnek. A főherczeg köszönő távirata igy hangzik: Fogadja Nagyméltóságod és főrendiház legszivélyesebb hálás köszönetem nyilvánitását oly meleg szavakban tolmácsolt üdvkivánatáért, melyet az állandóan tapasztalt ragaszkodásnak ujabb tanujele gyanánt nagyrabecsülve, őszinte örömmel vettem. Alcsut, 23/7. József főherczeg.

— **A pápa és az ezeréves ünnep.** Megirtuk volt már apunknak legutóbbi számában, hogy a pápa a magyar katholikus egyháznak, Szüz Mária, mint Magyarország patronájának tiszteletére október 2-ik vasárnapjára uj misét engedélyezett. A magyarok nagyasszonyának eddig nem volt külön ünnepe; megtartását és évenkint óktóber második vasárnapján való megszentelését a herczegprimás határozott kérelmére, milleniumi ajándékul a magyar katholikusoknak XIII. Leó pápa irta elő, a ki ez alkalomból egyszersmind külön misét is rendelt, nemkülönben papi zsolozsmát a magyarok nagyasszonyának tiszteletére. A már kinyomatott uj mise-imák magyar fordiításban a következőképpen szólnak: „Uristen, ki a szeplőtelen szüz Mária közbenjárására népünket számtalan jótéteményeivel halmoztad el, engedd kegyelmesen, hogy a kit szent István első királyunk meghagyására, mint nagyasszonyunkat és patronánkat tisztelünk itt a földön, annak örökös társaságát élvezzük a mennyben, a mi urunk Jézus Krisztus által Amen." A másik ima ez: „Uram, szent fölségednek a szeplőtelen báránytó bemutatva könyörgünk, tedd, hogy a boldogságos szüz közbenjárása által hiveid atyáink ősi hitében megerősitessenek s az eltévelyedettek az igazság utjára visszatérve, ez üdvösséges eledellel táplálttassanak Amen." A papi zsolozsmakönyvbe a magyarok nagyasszonyának ünnepére olvasmányképen Esterházy Pál nádor imájából van egy szép részlet latin nyelven fölvéve s a himnuszok is sajátságos vonatkozá sal vannak Magyarországra.

— **József Ágost főherczeg a Tátrában** uralkodó szép időjárást alaposan felhasználja, hogy kedvencz mulatságának, a vadászatnak, mennél több időt szentelhessen. A főherczeg Szontágh Miklós dr. kir. tanácsossal. Ujtátrafüred tulajdonosával sürün jár zergékre vadászni. A mult héten az ujtátrafüredi vadászterületen, a sárga tal mellett hajtóvadászat volt, a mely alkalommal a főherczeg 4 zergét lőtt. E hó 19-én Csorbára rándultak, a hol a Solyiszko-völgyben ismét több zergét ejtett el a biztoskezü főherczeg. Mindkét vadászatnál a legpompásabb idő kedvezett a fenséges vadásznak, aminthogy egyátalán gyönyörü szép őszi idő kedvez azoknak, a kik még mindig Ujtátrafüreden időznek, hová még egyre érkeznek a látogatók. — József Ágost főherczeg tegnapelőtt elhagyta Tátrafüredet és Budapesten át martonvásári birtokára utazott. Onnan pár nap mulva Máramarosba utazik vadászatra.

— **Schlauch biboros jubileuma.** Schlauch bibornok váradi püspöknek a napokban volt 23 esztendeje, hogy püspökké szenteltetett. Az évforduló alkalmából az egyházmegye összes templomaiban hálaadó istentiszteletet tartottak. A szeretett főpásztor különben a jövő évben tölti be áldozárságának 50 évét. Schlauch Lőrincz dr. ez 50 év alatt a legfontosabb egyházi hivatalokat töltötte be és apostoli működésével az egész kath. egyházmegye elismerését vivta ki, minek méltó kifejezése voltak azok az ünnepélyek, melyek Schauch dr.-nak biborossá való kineveztetése alkalmával Nagyváradon lefolytak. De nemcsak mint egyházának szolgája, hanem mint politikus is élénken vett részt Schlauch minden Magyarország államéletét érdeklő fontosabb ügyben. Ezért az egyházmegye papságának körében mozgalom indult meg, hogy Schlauch biborost 50 éves jubileuma alkalmából méltó óvációkban részesitse és remélhető, hogy a politikai és társadalmi körök is csatlakoznak e mozgalomhoz. E czélból Nagyváradon a napokban szükebbkörü értekezlet volt, melyen a jubileum alkalmából rendezendő óvációk részleteit megbeszélték. Egyuttal elhatározták, hogy a biboros püspöknek egy értékes miséhez szükséges teljes felszerelést adnak át a jubileum emlékeül. A felszerelés költségeit 11,000 frtban állapitották meg, a mely összeghez a nagyváradi káptalan 8000 frttal, a megyei papság pedig 3000 frttal járul.

— **A trienti antiszabadkőmüves kongresszusra** ujabban több kiváló személyiség jelentette be odaérkezését. Németországból Löwenstein herczeg és a centrumpárt sok tagja, Galicziából Msgr. Sanrowszki lesz jelen. Francziaországból P. Octave bessorei apát, de Mun gróf, Harmel Leó, Hugues vicomte és még néhány kiváló férfiu vesz részt a kongresszuson. Kanadából Msgr. Begon cirói érsek érkezik oda még két püspökkel, továbbá ott lesznek Routa dr. a quebecki legfőbb itélőszék birája, és Tardivel

00000702

hirlapiró, az ottani „Verité" szerkesztője. Fejérmegyéből gróf Zichy Gyula egyházmegyei fölszentelt áldozár utazott el a kongresszusra. Mint Rómából jelentik, a pápa ő Szentsége azt az óhajtását fejezte ki, hogy a kongresszuson Haller bibornok, salzburgi érsek elnököljön.

— **Egyházi ünnep.** Triesztből irják, hogy rendkivüli pompa kifejtése mellett és a megszabott egyházi szertartások figyelembe vételével, a sztjuszti pazarul diszitett székes egyházban ma délelőtt ment végbe a csodatevő fájdalmas szüznek megkoronázása Zorn dr., érsek a vatikáni káptalan képviselői által. A laibachi, parenzói püspökök, Sterk trieszti püspök és Glavina czimz. püspök segédkeztek. A szoborra föltett arany korona 1418 drága kővel van ékitve és igen nagy értéket képvisel. Az ünnepélyes nagymise által megelőzött koronázáson a katonai és polgári hatóságok fejei stb. résztvettek. A temlomot az ájtatoskodók zsufolásig megtöltötték. A tolongás oly nagy volt, hogy a templomot be kellett zárni s a közönségnek csak kis része juthatott be. A délutánra kitüzött városi körmenet a tartós eső következtében elmaradt. Este a székesegyház körül eső városrész ki volt világitva. A rendet egész nap semmi sem zavarta meg.

— **Hornig püspök körlevele.** A veszprémi püspök ez évi IX. sz. körlevelében adja ő Szentségének legutolsó monumentális enciklikáját, X. sz. körlevelében ajánlja a zarándoklást Székesfejérvárra, Szent István fejereklyéjéhez, közöl több liturgikai és pasztorális tekintetben fontos rendelkezést a szent kongregacziók határozataiból, ajánlólag adja ki Klotild főherczegnő ő fenségének felhivását a Czirkvenikában tervezett csontbeteg gyermekek kórháza javára. Végül elrendeli a személyváltozásokat.

— **Uj Fraknói-alapitvány.** Alig egy éve, hogy Fraknói Vilmos a tudós főpap monumentális alapitványt tett Rómában a történetet buvárló ifjaink javára, ma egy ujabb alapitvány dicséri a nemes törekvésü főpap bőkezüségét és a közművelődés ügyének szeretetét. Fraknói a napokban legrégibb zenei tanintézetünknek, a több mint félszázad óta fenálló Nemzeti Zenedének, 10,000 forintnyi összeget ajándékozott, hogy egy szegénysorsu, tehetséges növendék ott teljes és dijtalan zenei kiképzést nyerjen.

— **A csákvári földmivesiskola.** A gr. Esterházy Miklós Móricz-féle földmivesiskolában Csákváron a felvételek október 6-án személyes jelentkezés mellett tartatnak meg. Csakis földmives polgárok fiai vétetnek fel, kik közül a jómóduaknak és a katonasorozáson tul levőknek előny adatik. A tanulók teljes ellátás és évi 35 frt dijazásban részesülnek és minden gazdasági munkában kötelesek résztvenni. Szükséges irományok: keresztlevél és a szülők vagy gyámnak abbeli nyilatkozata, hogy azon esetre, ha az illető egyén az iskolából a két tanév leforgása előtt eltávoznék vagy eltávolittatnék, a reáforditott költségeket napi 40 krjával megtéritik.

— **Fényes esküvö.** Tegnap délelőtt 11 órakor esküdtek örökhüséget egymásnak a főtemplomban Hübner Károly a megyei takarékptár vezértitkára és Flits Stefánia, Flits Miklós nagykereskedő leánya. A templomot diszes közönség töltötte meg. A fiatal pár 11 óra után érkezett a templomba, hol dr. Duntz Ferencz keszthelyi apát-plebános a vőlegény rokona esküdtette össze őket. A szertartás végeztével szép beszédet intézett az ifju párhoz. Koszorus leányok voltak: Námessy Etel, dr. Göbel József karján, Heisz Anna, Hübner István karján, Lichtneckert Luiza, Flits Miklós karján, Felmayer Juliska, Hübner József karján és Eisenbarth Annuska, Irmuska, Margit. A tanuk voltak Felmayer Károly és Eisenbarth Ferencz. Az esküvön jelen voltak id. Eisenbart Ágoston és neje, Námessy Ferenczné és Flits Miklósné, Karl József és neje, Flits Miklós id., Lichtneckert Antalné, Karl István, Eisenbarth Ferenczné. Hübner Jenőné, ifj. Eisenbarth Ágoston, Hübner Jenő és Schnetzer Nándor. A hölgyek kezében szép virág csokor volt A menyasszony ruhája fehér atlasz-selyem volt, melyen a fejtől le fehér fátyol lógott alá. A ruha hosszu uszályos volt. A többi hölgy ruhái közt a vörös szin dominált. Az esküvőt nagy ebéd követte a Vörösmarty-körben, melyre még ez esküvőn kivül hivatalosak voltak Gremsperger István apát-plebános, Hiesz Mariska és Gizella, Námessy Gizella és Miklós.

— **Egyházmegyei hirek.** Angyal Ferencz abai h. plébános Polgárdira helyeztetett át ugyanazon minőségben. Szórády Gyula polgárdi helyettes plébános ideiglenesen az abai plébánia vezetésével bizatott meg.

— **Szabadkömüves-ellenes mozgalom** Brsztyenszky zágrábi nyugalmazott egyetemi tanár elnöklete alatt, a zágrábi érseki szemináriumban gyülés volt, melyen a trienti szabadkömüves-ellenes kongresszuson való részvétel fölött határoztak. Elhatározták, hogy egy vagy két képviselő megy Trientbe, a kongresszus határozatait iparkodni fognak Horvátországban érvényesiteni. A gyülésen hangsulyozva fölemlitették, hogy az utóbbi években Horvátországban több páholyt alapitottak, melyek a magyar szimbolikus nagypáholy alatt állanak.

— **Verekedö zsinagóga.** Makón történt az a mulatságos eset, hogy a zsinagógában a rabbinus beszéd közben hitközségi elöljáróságának szivére igyekezett hatni hátralékos fizetésének folyósitásáért. A kiket érintett ez a beszéd, helyeiken nyugtalankodni, köhögni tüszszögni, végre hangosan imádkozni (!) majd énekelni kezdtek, csakhogy a rabbit tullármázzák. Végre egyik hitközségi elöljáró rákiáltott a lármázókra: „Halts Maul". No lett is aztán erre gezéresz. Hajba kapott az egész zsinagóga és csufosan ütlegelték egymást. A szálikák látva a karzatról a tátik veszedelmét, lerohantak az imaházba és ök is segédkeztek a hangulat csináláshoz, a mely többeknek kisebbnagyobb sebesülésével végződött. És mondja valaki, hogy az „uj honpolgárok" becsülnek valamit, ha pénzről van szó!

— **A város költségelőirányzata.** A városi tanács ma tárgyalta a számvevőség előterjesztését 1897. évi költségelőirányzat tárgyában. A számvevöség által ajánlott összeg 1000 frttal fel lett emelve vagyis az összeg kitesz 500.000 frt 69 k·t. A fedezetül előirt összeg fel lett emelve 429041 frt 1 kr. A kiadás és fedezet közti hiány kiegyenlitésére a számvevőség 48%-os pótadót ajánlott vagyis 5%-kal többet, mint a mult évben, de a tanács leszállitotta 43%-osra. Az igy előforduló hiányt pedig ugy pótolja, hogy a fogyasztási adóból 5000 frt és az italmérési illetékről pedig 8000 frttal többet vett a költségvetésbe. Változás a számvevőség tervezetében még a felsővárosi templom külsejének hijavitására irányzott 2500 frtnyi összegnél történt. Ugyanis a tanács ezen összegből 2000 frtot levont, a megmaradt 500 frtot pedig már a tavali költségvetésbe ezen czélra felvett, de fel nem használt összeghez téve nyert 1578 frtot, mely összeg elég lesz a templom tornyának kijavitásához. A templom többi külső részének költségeit 1898-ban veszik fel. Völtozás történt még annyiban, hogy 3000 frtot vett fel a tanács a budai és apácza utczák járdáinak aszfaltozási költségeinek fedezésére.

— **Alkoholmérgezés.** Még 1893-ban történt, hogy Nagy-Perkátán Rüssler Mihály 8 éves fiu meghalt. A halottkém Bruck Ferencz dr. a halál okául mértéktelen pálinka ivás következtében beállott agy- és szivszélhüdést állapitott meg. Miután a vizsgálat során beigazolódott, hogy a gyermeket apja szoktatta a pálinkaivásra e btk. 290. §-a alapján a Curia 14 napi fogházbüntetésre itélte

— **Arzén-evök.** Stájerországban az arzenikum mérget tudvalevőleg, széltiben csemegézi a lakosság, lassankint szoktatván hozzá szervezetét. Dr. Marzsik a stájer orvosok egyesületében előadást tartott tapasztalatairól s elmondta, hogy a legnagyobb dózis, a mennyit valaki megeszhet s ártalom nélkül egyszerre elfogyaszthat, 32 - 40 gramm arzénessav, holott az orvosi rendelésben a napi mennyiség, a mit betegnek rendelni szabad, csak 0.12 gramm. Stájerországban a déli vidéken nem esznek arzént. Az arzénevök kis dózison kezdik a méreg fogyasztását már ifju korukban, lassankint mind többet-többet esznek belőle, végre el sem lehetnek nélküle. Nehéz munkával foglalkozók munkabirásuk növelésére eszik az arzént, vagy pedig abban a hitbe., hogy az megóvja őket a fertöző betegségek ellen; asztma ellen is eszik. Elhizást nem igen lehet rajtuk tapasztalni. A mérget a házalóktól vásárolják, bár ezektől a hatóságok néha-néha elszedik.

— **Öngyilkos huszár.** Ercsi község határában f. hó 7-én egy huszár káplár holttestét találták meg, kiben Stiffinger László odavaló legényre ismertek. Stiffinger öngyilkosságot követett el saját fegyverével, melyet a jobb halántékhoz szoritva sütött el. A golyó a koponyát teljesen szétroncsolta. A holttestet a község temetőházába vitték.

Az iparosok bajai. Az ezredéves országos kiállitáson résztvett kiállitók és iparosok az ország szine előtt való szereplés árnyoldalait most kezdik érezni. A kiállitáson való szereplést csaknem mind drágán fizeti meg, mert aránylag igen kicsiny volt a vásárlás, a mi hasznot hajtott volna a kiállitóknak. A kiállitás igazgatósága a napokban küldte meg a kiállitóknak a számlákat, melyek a térdijat, őrzési, felügyeleti és gondozási költségeket foglalják magukban.

— **Talált kincsek.** Ruszkiczán, a brassói bánya és kohó-egyesület egyik telepén, mely kincstári tulajdont képez, annak a háznak pinczéjében, melyben Rüdiger igazgató lakik, egy Ferschitz nevü kőmives az alapfal kijavitásán dolgozván, kissé felásta a talajt s munkája közben hirtelen kemény tárgyra bukkant. Rögtön kiásta s felvitte a jelenleg Budapesten időző igazgató sógorának, Holzmann pénztárosnak. Egy vasláda volt tele Napoleon és régi magyar aranynyal, drága ékszerekkel és gyémántkövekkel, melynek összes értéke hozzávetőleg 45 50,000 frt. Azt hiszik, hogy a szabadságharcz idején ásták el arra a rejtekhelyre s a viharos események folyamán a rejtekhely ismerői bizonyára a csatamezőn hullottak el. Az igazgatót táviratilag értesitették a talált kincsről, melyet egyelőre Holzmann vett őrizet alá. A kőmives jutalmat követel a drága leletért, de ezt majd csak akkor kaphatja meg, ha a kincsnek tulajdonosa lesz. Ez pedig vagy a társulat, vagy az igazgató, vagy a – kincstár.

— **Pályázat.** Az alsó-alapi róm. kath. iskolához pályázat van hirdetve szeptember 24-iki határnappal, segédtanitói állásra. A folyamodványok az iskolaszékhez adhatók be.

— **A gyémánt-óriás.** Amsterdamban most egy óriási gyémántot köszörülnek. A drágakövet, mely 971 karat sulyu, a Kap-gyarmat bányájában találták. A köszörülés által mindenesetre vesziteni fog sulyából, de még igy is a világ legnagyobb gyémántja lesz. A Koh-i-nor, mely 106 karatos és az Orlow, mely 194¾ karat sulyu, hozzá képest törpéknek mondhatók. A gyémántot eddig az angol bank őrizte. Az amsterdami Metz-féle gyémánt-köszörülő-műhelyben a hires Barends végzi az óriási gyémánt köszörülését, mely körülbelül félesztendeig fog tartani.

— **A világ legnagyobb gőzhajója.** Néhány nappal ezelőtt bocsátották vizre Hamburgban a világ legnagyobb gőzhajóját, a „Barbarossa" nevü hatalmas személyszállitó gőzöst. A hajóóriás a maga nemében páratlan látványosság. Felszerelése a modern hajóépitő technika összes vivmányinak felhasználásával

00000703

történt. Legérdekesebb ujitás, hogy a hajó közepén egy két emelet magas, 256 láb hosszu épület emelkedik, a mely az első és második osztály utasainak használatára van berendezve. Hatalmas éttermek, minden konforttal berendezett olvasó, játszó- és társalgótermek, kényelmes hálófülkék egész sora foglal helyet az erős épületben, a mely valóságos bérházat képez a hajó belsejében. Azonkivül a fedélközökben még kétezer személy részére van hely. Az utasok részére szükséges ivóviz előállításához a fedélzeten egy nagy szürőkészülék működik, a mely naponkint 18 ezer liter ivóvizet képes a tenger sós vizéből előállitani. Mentőcsónakja 20 van a „Barbarossá"-nak és 650 villamlámpa világitja meg a helyiségeket. Gépei, a melyek mindegyike 3500 lóerőt képvisel, óránkint 14 fonalnyi sebességgel hajtják a kolosszust.

— **Zarándoklás Szent István ereklyéjéhez.** Ó-Budáról f. hó 21-én harmincz tagból álló zarándok csapat érkezett városunkba, hogy mint hű magyarok és Szt. István igaz tisztelői lerója a szent erekyle iránti kegyeletüket. Áhitatosságuk végeztével csöndben a mint jöttek, távoztak Székesfejérvárról. — A székesfejérvári kath. főgymn. ifjusága ma f. hó 23-án reggeli fél 8 órakor iskolai zászlójuk alatt, a tanári kar vezetése mellett a főtemplomba vonult, hogy részesülhessen a teljes bucsuban, a melyet a pápa mindazoknak engedélyezett, akik ezen czélból Szent István ereklyéjéhez zarándokolnak. Az ünnepélyes szent misét négy főgymnáziumi tanuló segédlete mellett Kalocsay Alán főgymn. hittanár mondotta, a ki az evangelium felolvasása után, rövid, félóráig tartó, gyönyörü szent beszédet intézett a tanuló ifjusághoz, a melyben a kath. vallás, és a haza iránti hűségre és szeretetre buzditá őket. Beszédét körülbelül a következő szavakkal végezte: Szeressétek hitetekkel a hazát s akkor az állni fog nem csak egy ezredéven keresztül, hanem örökkön-örökké. Az ifjuság, miután tegnap már elvégezték a szent gyónást most a szent mise alatt, a communia után a szent áldozáshoz járult. Mise végeztével az előirt imák elvégzése után, ugyancsak Kalocsay Alán a szent ereklyét csókoltatta meg az ifjusággal. Ugyancsak a székesfejérvári polgári leány- és elemi iskolák tanulói ma délután vonultak harangzugása között a székesegyházba, az iskolai zászlók elővitelével és a tanitó testület, élükön Göbel János igazgatóval, kisérete mellett. A gyermek sereg impozáns fölvonulásának nagyon sok nézője akadt azon utczákban melyeken keresztül vonultak. A mint a főtemplomba érkeztek Gremsperger István apátplébános a szószékre épett és a gyermekek felfogásához mérten, gyönyörü szivhez szóló szavakban ecsetelte idejövetelük czélját, kiemelvén Szt. István királynak a haza megalapitása körüli nagy érdemeit és a szent király iránti minél buzgóbb tiszteletet s iparkodott a gyermekek szivébe csöpögtetni. A beszéd végeztével a szent gyónást végezte el buzgó áhitattal a gyermekseregutánna pedig egyenként a szt. ereklye megcsókolásához járultak. Holnap ugyancsak a székesegyházban végzik el szt. áldozatukat és a teljes bucsu elnyeréséhez szükséges imák elmondásával elimádkozzák még Eszterházy Pál nádornak a b. Szüzhöz intézett imáját is.

— **Kétségbeejtő közbiztonság.** Alig mulik el nap, hogy Székesfejérváron valami rablás vagy véres verekedés ne történnék. Tegnapelőtt este egy gazdát fosztottak ki, a mint szölőből hazajött s azonkivül még jó agybafőbe is verték. Tegnap éjjel pedig a gáz-utczában ütöttek le egy fiatal embert, azután pedig elszedték óráját és lánczát. A rendőrség persze tehetetlenségének tudatában ez eseteket mély titokban tartja, azt hiszi, hogy ezzel kötelességének eleget tett. Ma holnap oda jutunk, hogy alkonyat táján revolver nélkül nem is lehet az utczán járni. No, de hát az a fő dolog, hogy a kapitány urak e kétségbeejtő állapotok daczára hiznak!

— **A nevetésről.** Egy tudós a következő érdekes észleleteit irja a nevetésről: „A nyilt és őszinte ember nevetés közben az *a* betüt hangoztatja legerősebben, a flegmatikus ellenben az *e* és *i* betüket. Az *a* és *o* együtt vakmerőséget és bőkezüséget jelent. Az *e* és *u* zsugorira és képmutatóra vall. Az oly emberek, kik közül az egyik *a* és *o*, a másik *a* és *i* betüket hallat nevetés közben, rokonszenveznek egymással, s ha különböző nemhez tartoznak, nagyon jó házastársak válnak belőlük. Kövérek többet és hangosabban nevetnek, mint soványak. A sohasem nevető embereket kerüljük. Benső nevetés rosz indulatra vall."

— **Nagy verekedés.** Nagy verekedésnek volt szinhelye vasárnap, szeptember 20-án este a felsőváros levő Wollner-féle korcsma. Ugyanis id. Jakab Ferencz és ifj. Jakab Ferencz hatodmagukkal jöttek kocsin haza a fejérvári hegyen levő szölejükből s midőn a nevezett korcsma elé értek, ott leszállottak a kocsiról s bementek egy pár pohár borra. Nem sokáig ültek ott nyugodtan, mert hamarosan összetüztek egy ugyancsak ott mulató kompániával, Werger Mátyás, Kis Gáspár, Khaudt Ferencz, Hufnagl, Sziksz József és Lajos, Szabadi András és Péter, Pummer Imre és Kovács Józseffel. A szó egymást érte, majd pedig ütlegekkel igyekeztek maguknak igazságot szerezni. A verekedés hevében id. Jakab és ifj. Jakab Ferencz jelentékenyen megsérültek, különösen az idősebb Jakab kapott sulyos sebet a fején. Midőn már látta a két jakab, hogy itt baj van még pedig nagy, a kocsira felugrottak s vérző fejjel elhajtottak. A verekedés alatt összetört poharak és székek kára meghaladja az 5 frtot. — Csak még azt jegyezzük meg, hogy daczára a folytonos „Rendőr!" kiabálásoknak, rendőrségünk elég ovatos volt magát távol tartani.

— **Irország mámora.** Irország éjszaki részeiben, hol leginkább protestánsok laknak, az éther-ivás egyre terjed s már a gyermekek is élnek e bódító szeszszel. Kezd olyan általános lenni, mint Khinában az ópium. Minden korbeli, minden rangu és módu, férfi, nő, gyermek, öreg egyaránt iszsza az éthert. Erről ott harmincz év előtt még mit sem tudtak, hanem Matthews lelkész mértékletességi reformjai következtében jutottak az éther-ivásra. Ugyanis az ottani lakosok megesküdtek, hogy többet nem isznak pálinkát. De azért nem mondtak le másféle szeszes ital élvezetéről. Igy mentek át a pálinkáról az éthérre, mely még veszedelmesebb, azonfelül olcsóbb is. Ezt árulják gyógyszertárakban, füszerkereskedésekben, de a házalók is foglalkoznak a kisebb adagokban való eladással. Az éthert az ugynevezett denaturált szeszből csinálják. A ivás módja a következő: Az ivó először kimossa a száját vizzel, aztán egy adag éthert az üvegpohárba önt és gyorsan megiszsza. Közönségesen egy adag elég, hogy ivót a kivánatos állapotba helyezze. De a részegségnek itt is különböző stádiumai vannak. Kezdetben az ember arcza kivörösödik, aztán izgatott lesz, míg végre önkiviileti állapotba jut. Ez azonban nem tart soká, nem annyi ideig, mint az alkoholtól való részegség. Nincs utána fejfájás, gyomoringer, ellenben nagymérvü emésztési zavarok, levertség, elbódulás vesz erőt az éther-ivón s az éther-ivástól a lányok még hiszteriába is esnek. A ki hosszabb ideig iszákos, annál az önkiviileti állapot sokkal tovább tart, de szellemi képességei is teljesen tönkre mennek. Elveszti akaraterejét, halluczinál és nem képes különbséget tenni a látomány és a tényleges állapot között.

— **A kör négyszögesitése.** Klerics Ljubomir, volt szerb közoktatásügyi miniszter jelenleg a matematika professzora, a belgrádi egyetemen egy értekezést bocsátott közre, melyben azt a meglepő közlést teszi, hogy ő kitalálta a kör négyszögesitését. A szerb tudós, ki tanulmányait egyébiránt a berlini egyetemen végezte, azt állitja, hogy ezen eredményhez a Ludolf-féle számnak uj konstrukciója által jutott. Sokan azt tartják, hogy az érdemes államtérfiu, jobban tenné, ha a keleti kérdés megoldásán törné a fejét, a mi különben valószinüleg egyenlő nehézségü feladat a kör négyszögesitésével.

— **Drága halotti tor.** Tsemkentben az idén tartották meg egy, még a mult évben elhalt dusgazdag kirgiz halotti torát, mely julius 18-ától augusztus 15-éig tartott. Másfélezer kirgiz gyült össze a torrá, melyen csak 35000 rubel értékü ajándékot osztottak ki. Többek közt versenyfutás is volt az ünnepélyen, 40 versztre, melyen az első győztes 1500 rubel készpénzt, 1000 tavét és 500 birkát kapott. Ezenkivül is szinte hihetetlen összegeket nyertek el a tor egyéb költségei.

— **A szüret.** A városi tanács a székesfejérvári szüret megkezdését szept. 28-ától engedte meg. Az idei termés minőségre nézve jó lesz, de mennyiségre nem lesz sok. A vételkedv a must iránt kedvező, a mennyiben a termést literenkint 19—23 krjával foglalják le a szőllősgazdáktól.

— **A szülők figyelmébe.** Egy okleveles tanitóné ajánlkozik házakhoz zongoratanitásra, esetleg nevelőnői állásra.

— **Rabszolgák a hangyáknál.** Van egy faja a hangyáknak, mely hatalmába szokta keriteni egy más hangyafaj dolgozó nőstény hangyáit s kényszeriti őket, hogy számukra dolgozzanak, szóval rabszolgákként bánnak velük. A rablóhangyák vörös s kékes szinüek, mig a rabszolgák nagyon feketék. Mielőtt rabló kirándulásra indulnának, kémeket küldenek előre, kiknek feladatuk a fekete törzs lakóhelyének felkutatása. Ha a kémek rájuk akadtak, visszatérnek s hirt adnak s aztán megindul a sereg, mely rendesen 8—10 tagból álló elővédből áll, s ez gyakorta felváltatik. Mihelyt a feketék telepe közelébe érnek a vörös hangyák, élénk támadást kezdenek; a feketék őrszemei védik magukat. Egyszerre 1000 s 1000 fekete harczos jön elő a hangyaboly belsejéből s heves csata támad, mely rendesen a feketék vereségével végződik, kik a boly legbelsőbb rejtekeibe vonulnak vissza. Erre kezdetét veszi a fosztogatás. A vörösök erős rágóikkal szétdulják a betöméseket s behatolnak a lakásokba s nemsokára egy-egy fekete bábjával térnek vissza, melyeket tanyájukra sorrendben leraknak, s ugy bánnak velük, mint saját csemetéikkel. Midőn kikelnek, kényszeritik őket, hogy egész buzgalommal s odaadással dolgozzanak elrablóik számára.

— **Pilula-per.** Pserhofer Richárd bécsi gyógyszerész panasza folytán, melyben a Rosenfeld és Balás czégtulajdodosait ismeretes hashajtó piluláinak utánzásáról vádolta, annak idején a törvényszéki tárgyalás megtartatván. panaszlottnk vétkeseknek találtattak s egyenkint 200 korona pénzbirságra, kártalanitás, a perköltségek viselésére s az itéletnek több ismert lapban való közlésére itéltettek. Rosenfeld és Balás ez itélet ellen kétszeri tellebbezéssel éltek. Most a budapesti kir. curia, mint harmagfoku biróság hozta meg ez ügyben itéletét, melylyel az elsőfoku biróság itéletét helybenhagyja a büntetés megszigorlitásával, a mennyiben a társczég mindegyik tagját 300 korona birságnak lefizetésére kötelezte.

Irodalom és Művészet.

A magyar harczi vitézség lelkesitő nagy képe tárul fel előttünk, ha a most vett füzetét lapozgatjuk a Szalay-Baróti-féle „Magyar nemzet története"-nek. Számszerint a 46-ik füzet egész sorozata a törökkel vivott csatáknak vonul el előttünk irásban és gazdag, egykoru képdiszben, Rudolf királynak kedvez a harczi szerencse. A török uralom fénycsillaga halványodni kezd Magyarországon és a hosszas háboruskodások után közelgünk az 1608. évhez. mely az óhajtva-óhajtott békét hozta, — bár csak rövid időre. — Füzetüket egy rendkivül szép és művészies kivitelü képmelléklet disziti „Az ifju Tököly menekülése" czimen, Székely Bertalan után. Ezenkivül még érdekesnél-érdekesebb illusztrációkkal bővelkedik.

00000704

Lelki kalauz az élet keskeny ösvényén. E czimmel irt egy könyvet Tóth Mike kalocsai fögymnásiumi tanár. Ára 50 kr. Kiadta a „Pázmány Sajtó“ Szatmáron. A jeles szerző ezen 217 lapra terjedő müvének tartalma meggyőz bennünket arról, hogy vallásos tárgyakat is lehet érdekesen és vonzóan előadni, főleg midőn a vallás az ifjuságra terjesti ki védő karjait és annak keblébe akarja csepegtetni ama elveket, melyek az élet viszontagságaiban mindentől megőriznek, s melyek minő a munka, álhatatosság, hit, boldoggá tehetnek a boldogtalanság hazájában, a földön A gondos és kiváló gyakorottságról tanuskodó irály csak fokozza a szerzőnek müveiről táplált elismerő véleményünket.

Harcz csendőrök s kóborczigányok között.

— Saját tudósitónktól. —

Megyénk lakója, a önkelt gondolkozásu József főherczeg, ugylátszik, hiába fáradozik Fárao kóborló ivadékainak megszeliditésében. A sátrak lakói sokkal többre becsülik a Gondviselés által számükra ösidőktől fentartott szabadságot, mint a czivilizáczió szellemi és anyagi áldásait igérő arany rablánczokat.

A kánikulai hőség izzasztó melegétől és a téli napok zord levegőjétől ugy-amugy csak megvédi testüket a kipányvázott füstös vászon, didergő tagjaikat pedig fölmelegitik a tilosokban összegyüjtött száraz galyak pattogó zsarátnokai. Nyári időben az éhező rajkóknak csak nyujt elegendő táplálékot az anyaföld terménye, de összel annak betakaritása után a szegény „moré“ gyomra a könyörtelen emberek részvétlensége miatt a szokottnál is jobban kezd az éhségtől korrogni. Nem lehet csodálni tehát, hogy a törzsfők, a kiknek vállaira nehezül nemcsak a rajkók fölruházásának, hanem éhező gyomruk kielégitésének gondjai is, összedugják bozontos fejeiket, nem ugyan azért, hogy valami tisztességes munka fölvállalásával biztositsák övéiket az éhenhalás ellen, hanem hogy a törvény által meg nem engedett uton szerezzék be szükségleteiket. Azt az aniomát tartják folyton szemeik előtt, hogy „a mi a tied, az az enyém, a mi pedig az enyém, ahhoz neked semmi közöd.“ Azzal azután, hogy a „zsandár urak“ hajtóvadászatot fognak ellenük tartani, a melynek vége rendszerint az ő hüvösre kerülésükkel szokott végződni, nem sokat törödnek.

Most is ily téli eleség és ruházat után czirkáló czigány bandával gyült meg a csendőrségnek a baja. Komárom megyében kezdette e tulajdonjogot nem respektáló csoport garázdálkodását és itt Fejérmegyében, közel Székesfejérvárhoz, Dinnyésen végezte pályavégzetes futását. A mult héten, ugyanis Komárom megyének egyes községeibe arra ébredtek fel az emberek, hogy egyiknek a lovai, a másiknak a szekere hiányzik. Az éj folyamán egyik házból a dunnák és vánkosok s többféle ruha, a másikból különféle evőeszközök és élelmiszerek tüntek el. A falusi birák az esküttekkel együtt csakhamar kisütötték, hogy az ügyes tolvajok nem lehettek mások, mint a falu végén néhány nappal előbb letelepedett koborló, oláh czigányok. A gyanu annál is inkább alaposabb volt mivel a község elöljáróságának csakhamar tudomására jutott, hogy reggel a Fáráo ivadékának csak hült helyét találták. Megtették tehát ezen értelemben a jelentést a legközelebbi csendőr parancsnoksághoz, a mely rögtön kiküldött egy őrjáratot és megkezdette a rablók nyomozását. Az őrjárat, az egyes községek utbaigazitásának segitségével csakhamar ráakadt a czigányok személyében az igazi tettesek nyomára. De a czigány nem azért furfangos czigány, hogy meg ne szagulta volna azonnat, miszerint hátuk mögött büzlik valami Dáuiába. Utczu neki tehát vesd el magad, elől a czigány, utánna a zsandár. Igy folyt a hajsza néhány napon keresztül. A már-már sarokba szoritott rablóbanda, hogy fölösleges testétől szabaduljon, itt is ott is hátrahagyott egy-egy lopott portékát. Polgárdin keresztül a csendőrök folytonos üldözése mellett, Jánosfütáson át végre Dinnyésnél utoléretett a garázdálkodó csapat, a hol azután formális harcz keletkezett a nádasba elrejtőzött czigányok és csendőrök között. A csendőrök Székesfejérvárról segitséget kértek, s a ma reggeli gyorsvonattal 5 csendőr egy őrsvezető vezetése alatt utnak is indult társai segitségére.

A mai nap délelőtt folyamán a következő sürgönyt küldötték: A czigányokkal szemben a dinnyési oldalon fegyver használtatott, egy halott.

*

Isztiméri levelezőnk ez ügyről a következőket irja: Isztimér és Kuti szomszéd községek lótenyésztő gazdáit nagy izgatottságban tartja a lócsiszárok merészsége és szivóssága. A szép lovaikról hires németek itt már több izben adóztak e dicsőségökért a lótolvajoknak s a siker még vakmerőbbé tette a rablókat, a kik már egy hét óta a környéken ólálkodnak. A mult csütörtökön Kutiban egy velők szembeszálló tulajdonost egy husánggal ugy vállon ütötték, hogy rögtön a földre esett. Szombaton 19-én éjjel pedig Isztiméren garázdálkodtak, hol több mint tiz helyen próbáltak szerencsét. Egy helyen Eisele Jánosnál sikerült a kereztvasat felnyitni s a falu 2 legértékesebb csikaját az istállóból kivezetni. A két csikót kikötötték a temetőbe s azután máshól is szerencsét próbáltak. Ott a gazda áldomás ivásból jövén haza, a szobát melegnek találván a hüvösebb helyet kereste s egyszer csak hallja, hogy az istállóban emberek járnak. Rájok kiáltott, a kik azonban megsem mozdultak. A paraszt gazdának nem volt bátorsága kiköteni a rablókkal, megfutott s ott hagyta jószágait. A tolvajok mégis rosszat sejtettek s azért hirtelen tovább áltak. Egy más helyről a kocsit hurták el, majd más helyről 3 ponyvát, uj lószerszámot, szürt vittek el. Igy felkészülve érzékeny csapást hagyhattak volna maguk után, de ugy látszik valami mégis megzavarhatta munkájokban, mert hajnalban a csikókat megtalálták a temetőben, csupán csak a ponyvákat, lószerszámot, szürt vittek magukkal.

A mint az emberek állitják a lopást czigányok akarták elkövetni, a kik közül az egyiket vasvillával meg is szurták. Most csendőrök czirkálnak a környéken.

Közgazdaság.

Küzdelem a létért.

— A IV. orsz. gazdakongresszus előtt. —

(—k —n.) A válságos gazdasági helyzet, melynek sulya alatt az ország összes termelő osztályai szenvednek, legérzékenyebben a gazdaosztályt érinti. Ebben a közgazdasági válságos helyzetet mérlegelve mindannyian megegyezünk. Nem ugy a válságot előidéző okok megállapitásánál s az azt megszüntető módozatok megjelölésénél. A tultermelés s a világverseny hangoztatása a mezőgazdasági válság indoklására egyrészt, ezzel szemben a belterjesebb gazdálkodás s a magtermelés redukcziója s áttérés a takarmánytermények termelésére s az állattenyésztésre, mint a válságot megszüntető gyógyszer ajánlgatása, mindoly dolgok, melyek jelszó gyanánt használtatnak a gazdaközönség megtévesztésére s hazai viszonyaink közt sikerrel nem is alkalmazhatók.

Mit ijesztgetni a magyar mezőgazdákat a tultermeléssel, mikor az voltaképen sehol sem létezik. Csak a nemzetközi spekulázció csinál tulprodukcziót — papirosbuzában, de ezt liszté örletni nem lehet. Legkevésbbé van pedig tultermelés mikor bizonyitott tény, hogy az ország gabonatermelése a vámterület fogyasztását fedezni nem képes. Ily körülmények között a magtermelés redukczójára gondolni sem lehet, annál kevésbbé, mivel az intenzivebb állattenyésztésre való átmenetelt csak az ország egyes erre alkalmas vidékei birják meg.

Bármiként is álljon azonban a dolog, annyi bizonyos, hogy a mezőgazdasági válság oly akut jelleget öltött, mely a gazdaosztályra nézve szükségessé teszi a folytonos védekezést s harczot az agrárérdekekkel ellentétbe helyezkedett elemekkel. A gazdára nézve ez valóságos küzdelem a létért, mely küzdelemben segitséget a közkormányzatban nem, az ország törvényeiben pedig alig talál. Ezért vált szükségessé reánézve az önsegély, az öntevékenység utjára lépni. Hiábavaló azonban az önsegély utján való védekezés, mert ezzel a válságot előidéző okokból csak azokat fogjuk megszüntetni, melyek a gazdaosztálytól függnek; de hát a tőlünk nem függő okok, mint a kereskedelmi s vasuti politika a mezőgazdasággal szemben alkalmazásba vett magatartása, a tőzsdei spekulázció tultengése s egyéb a mezőgazdasági terméynek áralakulására befolyással biró tényezők megváltoztatása, valjon mindezeknek a tényezőknek a mezőgazdasági érdekkörbe való bevonása szintén a gazdaosztályon mulik? Ezen okok a gazdaosztály hatáskörén kivül feküsznek, ezek megváltoztatása nem tőle függ. Itt kezdődik a mezőgazdasági politika feladata, mely eddig bizony feladata magaslatán nem állott.

A IV. országos gazdakongresszus feladata leend a gazdasági egyesületek szerves kapcsolatba hozatalával a mezőgazdasági érdekképviseletnek biztositani jövőt s evvel az öntevékenység s önsegély biztos utjára lépni. Egyszersmind megvonni azon határt, a hol végződik az önsegély határa s kezdődik az agrár-politika czéltudatos működése, melyet eddig a közérdek szempontjából sajnálattal nélkülöztünk. A gazdatársadalom az érdekképviselet szerves kapcsolata utján tervbe vett tömörülése azután irányitólag hathat a mezőgazdasági politika vezetésére, mely eddig ötletszerüen kezeltetett dilettáns földmivelési miniszterek gyenge kezeiben.

A mezőgazdasági politikának van föntartva a gazdaosztálynak nehéz küzdelmeiben a létért segitségére sietni. A gazdaosztály más követeléseket ugysem támaszt az álammal szemben, mint olyanokat melyeket a méltányosság indokol. Nemcsak az ország legderekabb termelő osztályáról, hanem legnagyobb fogyasztójáról van szó. Azért ha azt nem akarjuk, hogy a gazdasági válságos helyzet elementáris erővel törjön ki az ország összes termelő osztályaiban, a mezőgazdasági politika más feladatot ne ismerjen s legsürgősebb teendői közé vegye fel, megkönnyitvén az öntevékenység szerves létesitését, a mezőgazdaságra háruló sokféle bajokat erős s gyors kézzel megszüntetni.

* **Strucz-politika.** A fegyenczipar ellen tudvalevően mindinkább több panasz merül föl az ország összes vidékein. A fegyencz-készitmények elárusitására már nyilt raktárakat is tartanak egyes vállalkozók és hirlapi hirdetésekkel értesitik a közönséget a megrendelések felvételéről. A jogosulatlan verseny e modern kiterjesztésével szemben az iparosok minden alkalommal kérik a kereskedelemügyi miniszteriumot a kézmüipar védelmére, szemben az igazságügyi kormánynak rendszerével. Mindeddig azonban eredménytelen maradt az iparosok jogos kivánsága, ámbár legujabban maga az igazságügyminiszterium is érzi a mostani rendszer helytelen voltát. Hogy ez tényleg igy van, tanuság erre az a körülmény, miszerint az igazságügyminiszterium, — mint értesülünk — megtiltotta az egyes fegyházaknak, hogy a rabmunkák mennyiségéről szóló statisztikai adatokat kiszolgáltassák a kereskedelmi és iparkamaráknak. A kamarák ugyanis azért kérték ezeket a kimutasásokat, hogy ebből megitélhessék azt a károsodást, melyet az iparosság a fegyenczmunka versenyétől szenved. Az igazságügyminiszterium pedig ezt akként véli ellensulyozhatni, hogy eldugja a kimutatásokat.

* **A magyar pénzintézetek.** A pénzügyi életre nézve határozottan kedvezőtlen viszonyok közt eltelt tavalyi esztendőben a hazai pénzintézetek száma mégis szaporodott. A most elkészült országos statisztika szerint ugyanis — mint értesülünk — 1895-ben Magyarországon 64 uj pénzintézet létesült, még pedig két harmadrészben az év első hat hónapjában. Az év második felének pénzügyi bonyodalmai már sokkal kevesebbé kedveztek az alapitásoknak. Az uj pénzintézetek közül 6 Budapesten, 58 pedig a vidéken létesült, még pedig olyképpen

00000705

hogy 50 intézetet egészen ujonnan alapitottak, mig 8 intézet szövetkezetből fejlődött részvényvállalattá. Felszámolásba jutott viszont 5 pénzintézet s ezek közül 1 a fővárosban. Jelenleg Magyarországon több mint 900 takarékpénztár és bank működik összesen 193 millió forint alaptőkével, 100 millió forint tartalékkal s 33 millió frt évi nyereséggel.

* **A kereskedelmi és vámszerződés felmondása.** A „N. Fr. Pr.", mely a magyar képviselőház feloszlatását mindenképpen elhatározott tényként tárgyalja, legutóbbi számában azt javasolja, hogy az Ausztriával fennálló kereskedelmi- és vámszerződés felmondásának kényszerüségét elkerülendő, a két kormány nyujtson be oly törvényjavaslatot, mely az 1887-iki kereskedelmi- és vámszerződést tiz évre meghosszabbitja.

A szőlő eltartásáról.

A szőlő értékét fokozzuk, ha azt télre elteszszük, mert télen legdrágábban veszik a szőlőt. Különösen a csemege szőlőt augusztus elején mint ujdonságot, és tél közepén mint ritkaságot a fogyasztók igen jól fizetik.

Hazánkban a téli eltartást illetőleg nagyon hátra maradtak vagyunk, ahhoz a sikerhez képest, a melyet Spanyol- és Franczia-ország produkál.

Sokszor álmélkodva nézzük a fővárosi kirakatokban kiállitott üde, friss szőlőt, melyet külföldről szállitanak hozzánk és drága pénzen értékesitenek. Bizony csodálatos, hogy ily jövedelmező ágra, mily kevesen forditanak nálunk gondot, mily kevesen aknázzák ki a sokat igérő kincsbányát. Kincses bányának mondom, méltán, mert a 25—30 kros szőlőt télen 80—100 krajczárért értékesithetjük.

Mindenesetre a vállalkozási szellem hiányzik még sok telepesben, no meg a rizikó! Eddigelé senkisem akarta termését esélynek kitenni, a melyet a téli fagy okoz. Alkalmas helyiséggel bizony még kevés telep rendelkezik, a hol a gyümölcsöt minden baj nélkül biztosan meg lehet óvni.

Pedig alkalmas helyiség nélkül nehéz boldogulni. Másrészt sokan még járatlanok a gyümölcsfélék téli eltartásában.

De nemcsak az eltartás, hanem a jó elszállitás is szóba jön a téli gyümölcs kereskedésben. Különösen a fagy ellen kell küzdenünk. Hiszen mindnyájan tudjuk, hogy bármely gyümölcs a jó száraz, világos kamrában igen sokáig megmarad üdén frissen; azonban a mint onnét kivisszük és elszállitjuk igen sokat veszt szépségéből, fonyadt, törödött lesz.

Mert az oly téli eltartás milyen nálunk általánosan divik: hogy a szőlőt kötésekben felfüggesztve teszik el télire, az még korántsem elegendő arra, hogy minden kivánatot kielégitsen. Azért leghelyesebb az a eltevési módszer, melylyel nemcsak eltartásra, hanem ezzel karöltve az elszállitásra is nagy gond fordittatik. Akár hordót akár ládát használunk, mind a kettő czélszerü. A ládát előnyösebbnek tartom, könnyebben kezelhető, mint a hordó.

E tekintetben mult évben különféle szőlővel különböző eltartási módot kisérlettem meg, melyekről ez alkalommal röviden meg akarok emlékezni.

Az eltevésre a piros fajból: a Chasselas rouge croquant és a piros Dinkát; a fehér fajból: a Chusselas blanc croquant és Genuai zamatost, a fekete fajból: a Madersfield court, Nagyburgundit és Oportot választottam. Minden egyes fajt külön külön tisztára átszitált hamuba és homokba, továbbá jól megszáritott fürészporba és szecskába raktam olyformán, hogy egy sor szőlőt egy sor hamu boritott s igy tovább.

Az eltevés október 1-én közönséges ládába és az általam szerkesztett fiókos láda sorozatba lett végrehajtva. A szőlő kiszedése részint a karácsonyi ünnepek előtt, részint január 10-én történt.

Az eredmény röviden összefoglalva a következő volt:

Legszebben, teljes üdeségben a hamuban eltett szőlő volt, még pedig első helyen a Chasselas blanc croquant emlitendő, továbbá Madersfield court és a Nagyburgundi, melyek mindegyike közül a legédesebb izüek maradtak. Elég frissességet mutatott a homokban eltett is, különösen szép volt a Genuai zamatos és a piros Casselas; jól maradtak meg a fürtök a fürészporban is. A szecskában elrakott szőlő közül igen sok penészt kapott, különösen az Oportó és a Genuai zamatos, valamint a tömöttebb piros Chassellas. Ugy látszik, a laza szecska sok levegőt enged a szőlőhöz jutni, miáltal az könnyebben érintkezhetik a penészszel. Hasonló sors érte azon fürtök közül némelyiket, melyeket egyszerüen kénezve tettem el fagyapot közé.

Azon ládában is találtam fonnyadt és penészes bogyókat (piros Chassellas, Dinka és Oportó fürtök között), melyeket borszeszszel (spirituszszal) befrecskelt forgácsba raktam el, de csak abban, melyet január 10-én nyitottam fel. Az elpárolgott spirituszból bizonyos nedvesség maradhatott vissza, ami a penészt nevelte.

A mint mondom, a hamuban eltett szőlő volt a legszebb. Azonban nagybani kezelésre mégsem ajánlom, mert nemcsak a hamu beszerzése bajos, hanem még az a hátránya is van, hogy a szőlőre, de különösen ennek csumájára annyira rátapad, hogy a legerősebb fuvásra se tisztul meg.

A homoknak meg az a hátránya, hogy rendkivül nagy sulya miatt szállitásra nem alkalmas. Egy kg. szőlőre majdnem három kg. homok szükséges. Másrészt, ha nagyobb menynyiségü szőlőt akarunk eltenni, akkor a ládában az alsó fürtök némelyike összenyomódik. Mindezek után legalkalmasabb a fürészpor, mely könnyü és könnyen kezelhető.

A mi pedig a ládát illeti, a közönséges láda nem igen czélszerü, mert belőle a kiszedés, ha az jó mély, épp ugy, mint a hordónál üggyel bajjal jár. A fürtök annyira beleszorulnak az őket környező anyagba, hogy nehéz őket onnét kiszedni, kikaparni minden megsérülés nélkül. És ha esetleg egy fürt megromlik, akkor az megronthatja az egész rakományt. Legczélszerübbnek mutatkozott a fiókos láda.

A fiókos láda vagyis szőlősláda nagysága valamint fiókszáma különböző lehet. A kezelésre alkalmas az 1 m. magas és 1 m. széles láda, még pedig lecsatolva és lakattal lezárva, olyformán, miként azt a különféle szőlővel megrakottan a vaspályára elküldeni szándékozunk.

Hogy miként kezeljük a szőlő eltartására és szállitására alkalmas fiókos ládát, az a következő igen egyszerü módon történik.

Minden egyes fiók aljára egy ujnyi fürészport hintünk, erre aztán a szőlőfürtöket rakjuk és jól behintjük fürészporral, még pedig, hogy minden hézag eltünjék: ezután ismét szőlőt rakunk reá és ismét fürészporral fedjük be mindaddig, mig a fiók szinig meg nem telik. Ha a fiókok mind megteltek, akkor botoljuk a tartányba és csak arra vigyázzunk, hogy minden fiók szorosan fedje a másikat.

Ez azért szükséges, mert a téli eltartásnál mintegy légmentesen zárjuk el a szőlőt, a mi előnyére válik; másrészt az elküldésnél a vaspályán a szokásos dobálást a szőlő annál inkább kiállja, minél szorosabban van becsomagolva.

Előnye a szőlős ládának, hogy bármily mennyiségü szőlő eltehető benne télre és egyszersmind elszállitható; bármily időben bonthatjuk fel a fiókok szerint, melyekbe különféle szőlőt fajok szerint rakhatunk el. A kiszedés minden baj nélkül történhetik, mert csak két sor szőlő van minden fiókban és éppen e miatt összenyomódás sem fordulhat elő.

A nagykereskedő fiókok szerint oszhatja meg kisebb kereskedőkkel a nélkül, hogy a szőlőt meg kellene bolygatni.

Végül még azt akarom felemliteni, hogy az eltevésre csak az érett és száraz fürtök alkalmasak. Bármi módon megsérült szemeket a fürtökből ki kell szedni, mert a többit is megronthatja. A szőlős ládát pedig csak oly helyiségekben szabad elhelyezni télre, a melyben a hőmérséklet sohasem száll 0° alá. (P. J.)

A Balatontavi gőzhajózási részv.-társulat menetrendje.

Siófok-Balatonfüred-Almádi-Kenese és vissza.

Siófok	11·10,	d. e.	8·15,	este
Balatonfüred	12·30,	d. u.	9·15,	„
Almádi	1·35,	d. u.	—	—
Kenese	2·05,	d. u.	—	—
Kenese	3·30,	d. u.	—	—
Almádi	4·00,	d. u.	—	—
Balatonfüred	5·20,	d. u.	7·15,	regg.
Siófok	6·20,	este	6·15,	„

Boglár-Révfülöp Badacsony és vissza.

Boglár	12·15,	3·15,	4·15,	11·—
Révfülöp	1·00,		4·50,	10·30
Badacsony	1·50,	2·20,	—	—

Kenese-Almádi-Siófok-B.-Füred-Boglár-Révfülöp-Badacsony Keszthely és vissza.

Kenese mind. pént.	3·30,	—	szerd.	—	csüt.	—
Almádi „ „	4·00,	—	„	—	„	—
Siófok „ „	5·—,	5·00,	„	5·00,	„	—
B.-Füred „ „	6·—,	6·00,	„	6·20,	„	—
Boglár „ „	8·10,	—	„	8.30,	„	—
Révfülöp „ „	8·40,	8·20,	„	9·—,	„	5·15
Badacsony „ „	9·35	—	„	9·55,	„	6·15
Keszthely „ „	11·20.	—	„	11·40,	„	8·00

Minden pént. és szomb., minden szerd.

Keszthely	6·—,	—	4.—
Badacsony	7·45,	—	5.45
Révfülöp	8·30,	—	6·40
Boglár	9·—,	—	7 10
B.-Füred	11·15,	12·30	9.25
Siófok	12·15,	—	10.25
Almádi	1·35,	—	—
Kenese	2·05,	—	—

NYILT-TÉR.*)

Keresek egy három-négy szobás lakást első novemberre. Ajánlatok a lap kiadóhivatalába küldendők „Lakás" czim alatt.

*) E rovat alatt közlöttekért nem vállal felelősséget a Szerk.

A RÓZSABIMBÓK IMAKÖNYVE

csak még a következő kötésekben hapható:

1. Chagrain bőrkötés arany v. ezüst kerettel és csattal . . . . 2 frt 50 kr.
2. Fekete csont, fehér kereszttel, kerettel és csattal . . . . 3 frt — kr.
3. Borjubőr, puha táblával, összehajtható tokkal . . . . . 3 frt 50 kr.
4. Borjubőr, párnázva két csattal 4 frt — kr.

Megrendelhetők: a győri kármelitáknál.

4—5 % mellett

rendes és rendkivüli jelzálogkölcsönöket kieszközöl, valamint a legbonyolódottabb conversiókat szintén 4—5 %-kal rendezi gyorsan és discrét, minden előleg nélkül

HERCZEG SÁNDOR

BUDAPEST,

Gyár-utcza 19. szám.

Nyomatott Számmer Imrénél, Székesfejérvárott.

00000706